HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

22 noiembrie 2007 *

În cauza C-262/06,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Bundesverwaltungsgericht (Germania), prin Decizia din 17 mai 2006, primită de Curte la 15 iunie 2006, în procedura

Deutsche Telekom AG

împotriva

Bundesrepublik Deutschland, reprezentată de **Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen,**

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul C. W. A. Timmermans, președinte de cameră, domnii L. Bay Larsen, J. Makarczyk, P. Kūris (raportor) și J.-C. Bonichot, judecători,

* Limba de procedură: germana.

avocat general: domnul D. Ruiz-Jarabo Colomer,
grefier: domnul B. Fülöp, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 7 iunie 2007,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Deutsche Telekom AG, de T. Mayen, U. Karpenstein și B. Stamm, Rechtsanwälte;

— pentru Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen, de domnii Bayer, Meyer-Sebastian, de doamna E. Greiwe, de domnul M. Dorsch, în calitate de agenți, asistați de domnii B. Kuhrmeyer și R. Busch;

— pentru guvernul german, de domnul M. Lumma și de doamna C. Schulze-Bahr, în calitate de agenți;

— pentru guvernul belgian, de doamna A. Hubert, în calitate de agent;

— pentru guvernul italian, de domnul I. M. Braguglia, în calitate de agent, asistat de domnul G. Aiello, avvocato dello Stato;

— pentru guvernul lituanian, de doamna S. Žalimienė, în calitate de agent;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii G. Braun și M. Shotter, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 28 iunie 2007,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 27 primul paragraf din Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (Directivă-cadru) (JO L 108, p. 33, Ediție specială, 13/vol. 5, p. 195, denumită în continuare „Directiva-cadru") și a articolului 16 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/22/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile electronice de comunicații (Directiva privind serviciul universal) (JO L 108, p. 51, Ediție specială, 13/vol. 35, p. 213, denumită în continuare „Directiva privind serviciul universal").

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei acțiuni în „Revision" între Bundesrepublik Deutschland, reprezentată de Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen (Agenția Federală pentru Electricitate, Gaz, Telecomunicații, Poștă și Căi Ferate, denumită în continuare „autoritatea de reglementare"), pe de o parte, și Deutsche Telekom AG (denumită în continuare „Deutsche Telekom"), pe de altă parte, cu privire la Decizia din 8 iunie 2004 prin care autoritatea de reglementare a constatat că tarifele practicate de Deutsche Telekom, precum și conținutul dispozițiilor privind condițiile generale de vânzare aferente

acestora erau supuse, pentru anumite „pachete de oferte", obligației de autorizare în temeiul articolului 25 alineatul (1) din Legea privind telecomunicațiile (Telekommunikationsgesetz) din 25 iulie 1996 (BGBl. 1996 I, p. 1120, denumită în continuare „TKG 1996").

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

3 Articolul 17 din Directiva 98/10/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 1998 privind aplicarea furnizării unei rețele deschise (ONP) la telefonia vocală și stabilirea unui serviciu universal al telecomunicațiilor într-un mediu concurențial (JO L 101, p. 24) prevede principii de tarifare după cum urmează:

„(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor speciale ale articolului 3 cu privire la caracterul accesibil al tarifelor sau dispozițiilor alineatului (6), autoritățile naționale de reglementare se asigură că organismele care furnizează servicii de telefonie vocală și care dețin putere pe piață sau cele care au fost desemnate potrivit articolului 5 și care dețin putere pe piață se conformează dispozițiilor prezentului articol.

(2) Tarifele de utilizare a rețelei publice de telefonie fixă și a serviciilor publice de telefonie fixă respectă principiile fundamentale de orientare în funcție de costurile enunțate în anexa II la Directiva 90/387/CEE.

(3) Fără a aduce atingere articolului 7 alineatul (3) din Directiva 97/33/CE [a Parlamentului European și a Consiliului din 30 iunie 1997] privind interconectarea [în sectorul telecomunicațiilor pentru a asigura un serviciu universal și interoperabilitatea prin aplicarea principiilor de furnizare a unei rețele deschise (ONP) (JO L 199, p. 32)], tarifele de acces la rețeaua publică de telefonie fixă și de utilizare a acesteia sunt independente de tipul de aplicare pe care o implementează utilizatorii, cu excepția situației în care aceștia solicită servicii sau diferite prestații suplimentare de servicii.

(4) Tarifele prestațiilor suplimentare de servicii care se adaugă la furnizarea conexiunii la rețeaua publică de telefonie fixă și la serviciile publice de telefonie fixă sunt, potrivit dreptului comunitar, suficient de diferențiate, astfel încât utilizatorul nu este obligat să plătească pentru prestații suplimentare de servicii care nu sunt necesare pentru serviciul solicitat.

(5) Modificările de tarife intră în vigoare numai după expirarea unei perioade adecvate de preaviz acordate publicului, stabilită de autoritatea națională de reglementare.

(6) Fără a aduce atingere articolului 3 cu privire la prețurile accesibile, un stat membru poate să autorizeze autoritatea sa națională de reglementare să nu aplice alineatele (1), (2), (3), (4) sau (5) ale prezentului articol într-o anumită zonă geografică atunci când se stabilește că există o concurență efectivă pe piața serviciilor publice de telefonie fixă.” [traducere neoficială]

4 Potrivit considerentului (12) al Directivei 2002/19/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind accesul la rețelele de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora (Directiva privind accesul) (JO L 108, p. 7, Ediție specială, 13/vol. 35, p. 169, denumită în

continuare „Directiva privind accesul”), pentru a garanta continuitatea acordurilor existente și pentru a evita un vid juridic, noul cadru de reglementare în domeniul telecomunicațiilor va trebui să mențină, până la revizuirea lor, obligațiile impuse de reglementarea anterioară.

5 Articolul 16 alineatul (1) din Directiva-cadru prevede că, în cel mai scurt termen de la adoptarea recomandării sau a oricărei actualizări a acesteia, autoritățile naționale de reglementare efectuează o analiză a piețelor relevante, ținând seama în cea mai mare măsură de orientări. Statele membre se asigură că analiza este efectuată, după caz, în colaborare cu autoritățile naționale în domeniul concurenței.

6 Articolul 27 primul paragraf din Directiva-cadru prevede:

„Statele membre mențin toate obligațiile prevăzute de legislația internă menționate la articolul 7 din Directiva 2002/19/CE (Directiva privind accesul) și la articolul 16 din Directiva 2002/22/CE (Directiva privind serviciul universal) până când o autoritate națională de reglementare hotărăște cu privire la aceste obligații, în conformitate cu articolul 16 din prezenta directivă.”

7 Articolul 7 din Directiva privind accesul prevede:

„Revizuirea obligațiilor anterioare în materie de acces și interconectare

(1) Statele membre mențin toate obligațiile cu privire la acces și interconectare impuse întreprinderilor care furnizează rețele și/sau servicii publice de comunicații

care se aplicau înainte de intrarea în vigoare a prezentei directive în temeiul articolelor 4, 6, 7, 8, 11, 12 și 14 din Directiva 97/33/CE, al articolului 16 din Directiva 98/10/CE și al articolelor 7 și 8 din Directiva 92/44/CE, până la revizuirea obligațiilor în cauză și până la adoptarea unei hotărâri în această privință, în conformitate cu alineatul (3).

(2) Comisia indică piețele pertinente pentru obligațiile menționate la alineatul (1) în recomandarea inițială privind piețele pertinente de produse și servicii și în decizia de identificare a piețelor transnaționale care urmează să fie adoptată în conformitate cu articolul 15 din Directiva 2002/21/CE (Directiva-cadru).

(3) Statele membre se asigură că, în cel mai scurt timp de la intrarea în vigoare a prezentei directive și apoi periodic, autoritățile naționale de reglementare realizează o analiză de piață în conformitate cu articolul 16 din Directiva 2002/21/CE (Directiva-cadru) pentru a determina dacă să mențină, să modifice sau să retragă obligațiile în cauză. Părțile afectate de modificarea sau retragerea obligațiilor sunt notificate într-un termen adecvat."

8 Articolul 16 din Directiva privind serviciul universal prevede:

„Revizuirea obligațiilor

(1) Statele membre mențin toate obligațiile referitoare la:

(a) tarifarea cu amănuntul pentru furnizarea accesului la rețeaua de telefonie publică și folosirea sa, în conformitate cu articolul 17 din Directiva [98/10];

(b) selecția sau preselecția operatorilor, în conformitate cu Directiva [97/33]

[…]”

Reglementarea națională

9 Articolul 24 din TKG 1996 prevede în special că tarifele trebuie orientate în funcție de costurile legate de punerea la dispoziție eficientă a prestațiilor și trebuie să îndeplinească următoarele cerințe, respectiv să nu cuprindă suplimente impuse exclusiv datorită poziției dominante a unui operator pe respectiva piață de telecomunicații, în sensul articolului 19 din Legea privind restrângerile concurenței (Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen), în versiunea sa publicată în BGBl. 1989 I, p. 2486, să nu cuprindă reduceri care aduc atingere posibilităților concurențiale ale altor întreprinderi pe o piață a telecomunicațiilor și să nu acorde unor utilizatori avantaje în raport cu alți utilizatori de servicii de telecomunicații similare sau identice pe piața relevantă de telecomunicații, cu excepția situației în care se probează că există o justificare obiectivă în acest sens.

10 Articolul 25 din TKG 1996 prevede:

„(1) În temeiul articolelor 24 și 27-31 din prezenta lege, tarifele și dispozițiile privind condițiile generale de vânzare aferente acestora cu privire la oferta de căi de transmisie și de servicii de telefonie vocală în cadrul celor de a treia și a patra categorii de licențe, în sensul articolului 6, sunt supuse autorizării de către

autoritatea de reglementare, din momentul în care titularul licenței beneficiază pe piața relevantă de o poziție dominantă în sensul articolului 22 din Legea privind restrângerile concurenței.

(2) Tarifele și dispozițiile privind condițiile generale de vânzare aferente acestora referitoare la prestații de servicii de telecomunicații, altele decât cele vizate la alineatul (1), efectuate de întreprinderi care beneficiază, pe piața relevantă, de o poziție dominantă în sensul articolului 22 din Legea privind restrângerile concurenței, sunt supuse, în temeiul articolului 24, al articolului 27 alineatul (4) și al articolului 31, procedurii prevăzute la articolul 30.

(3) Alineatele (1) și (2) se aplică prin analogie tarifelor și dispozițiilor privind condițiile generale de vânzare aferente acestora practicate de o întreprindere care formează împreună cu titularul licenței, în sensul alineatului (1), sau cu o întreprindere, în sensul alineatului (2), una și aceeași întreprindere. Formează una și aceeași întreprindere întreprinderile între care există o legătură în sensul articolului 36 alineatul (2) și al articolului 37 alineatele (1) și (2) din Legea privind restrângerile concurenței."

11 Articolul 150 din Legea privind telecomunicațiile (Telekommunikationsgesetz) din 22 iunie 2004 (BGBl. 2004 I, p. 1190), astfel cum a fost modificată prin Legea din 7 iulie 2005 (BGBl. 2005 I, p. 1970, denumită în continuare „TKG 2004"), reglementează tarifele după cum urmează:

„(1) Stabilirile de poziții dominante pe piață efectuate de autoritatea de reglementare anterior intrării în vigoare a prezentei legi, precum și obligațiile care decurg din acestea rămân valabile până la înlocuirea lor prin decizii noi în conformitate cu partea 2. Acest lucru este valabil și pentru cazurile în care stabilirile de

poziții dominante pe piață se regăsesc numai în motivarea unui act administrativ. Prima frază este aplicabilă, prin analogie, obligațiilor prevăzute la articolul 36, la articolul 37 și la articolul 39 a doua teză [din TKG 1996].

[…]”

Acțiunea principală și întrebările preliminare

12 În 2003, Deutsche Telekom a comercializat diferite „pachete de oferte” de servicii de telecomunicații care cuprindeau în același timp prestații supuse obligației de a obține o autorizație din partea autorității de reglementare prevăzută la articolul 25 alineatul (1) din TKG 1996 și prestații care nu erau supuse acestei obligații.

13 O serie de plângeri au determinat autoritatea de reglementare să inițieze o investigație în decembrie 2003 pentru a examina dacă aceste pachete erau supuse în întregime respectivei obligații.

14 Prin Decizia din 8 iunie 2004, autoritatea de reglementare a constatat că tarifele practicate, precum și dispozițiile privind condițiile generale de vânzare aferente acestora erau supuse obligației de a obține o autorizație prevăzută la articolul 25 din TKG 1996.

15 Împotriva deciziei menționate, Deutsche Telekom a formulat o acțiune, însoțită de o cerere de aplicare a unor măsuri provizorii, la Verwaltungsgericht Köln.

16 Prin Hotărârea din 15 septembrie 2005, această instanță a admis acțiunea formulată de Deutsche Telekom, pe motivul că dispoziția tranzitorie prevăzută la articolul 150 alineatul (1) din TKG 2004 privește numai obligațiile care nu necesită niciun act de implementare și care sunt aplicabile ca atare, criterii care nu sunt întrunite în cazul articolului 25 alineatul (1) din TKG 1996.

17 Împotriva acestei hotărâri, autoritatea de reglementare a formulat o acțiune în „Revision" la Bundesverwaltungsgericht, care a hotărât să suspende judecata și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 27 primul paragraf din [Directiva-cadru] și articolul 16 alineatul (1) litera (a) din [Directiva privind serviciul universal] trebuie interpretate în sensul că trebuie să se mențină în vigoare cu titlu provizoriu o obligație legală, prevăzută de dreptul intern anterior, de autorizare a tarifelor pentru prestările de servicii de telefonie vocală cu amănuntul efectuate de întreprinderi care dețin o poziție dominantă pe această piață și, prin urmare, și actul administrativ prin care se constată o asemenea obligație?

În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare:

2) Dreptul comunitar se opune menținerii în vigoare a acestei extinderi?"

Cu privire la întrebările preliminare

18 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 27 din Directiva-cadru și articolul 16 din Directiva privind

serviciul universal vizează menținerea în vigoare cu titlu provizoriu a unei obligații legale de a obține o autorizație cu privire la anumite tarife de telefonie practicate de o întreprindere care dispune de o poziție dominantă pe piața vizată, obligație prevăzută de dreptul intern anterior, precum și a actului administrativ prin care se constată o asemenea obligație.

19 Este cert că autoritatea de reglementare nu a adoptat nicio decizie în temeiul articolului 16 din Directiva-cadru, în măsura în care analiza pieței relevante a serviciilor de telefonie vocală nu era închisă în momentul în care s-a derulat procedura în fața instanței de trimitere.

Cu privire la interpretarea articolului 27 din Directiva-cadru și a articolului 16 din Directiva privind serviciul universal

20 În ceea ce privește interpretarea literală a articolului 27 din Directiva-cadru, este necesar să se arate că trebuie menținute „toate obligațiile" stipulate de legislația statelor membre și prevăzute la articolul 7 din Directiva privind accesul și la articolul 16 din Directiva privind serviciul universal. Articolul 7 menționat prevede obligațiile cu privire la acces și interconectarea impuse întreprinderilor care furnizează rețele și/sau servicii publice de comunicații, obligații care erau aplicabile înainte de intrarea în vigoare a Directivei-cadru. Articolul 16 alineatul (1) litera (a) din Directiva privind serviciul universal prevede menținerea tuturor obligațiilor referitoare la tarifarea cu amănuntul pentru furnizarea accesului și folosirea unei rețele publice de telefonie.

21 Rezultă că, astfel cum arată avocatul general la punctul 30 din concluziile prezentate, toate obligațiile prevăzute astfel și impuse de legislația statelor membre anterioară cadrului reglementar care rezultă din Directiva-cadru, din Directiva privind accesul, din Directiva privind serviciul universal și din Directiva 2002/20/CE a Parlamentului

European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind autorizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice (Directiva privind autorizarea) (denumită în continuare „noul cadru de reglementare”) trebuie să fie menținute cu titlu provizoriu, indiferent de natura lor.

22 Această interpretare nu este modificată de împrejurarea că decizia cu privire la încetarea acestei situații provizorii, care rezultă ca urmare a efectuării analizei de piață menționate la articolul 16 din Directiva-cadru, este încredințată autorității de reglementare, întrucât respectiva autoritate nu face decât să execute obligațiile impuse de legislația în vigoare, rezultată din noul cadru de reglementare. Într-adevăr, acest din urmă cadru este cel care stabilește obligațiile ce vor fi modificate, menținute sau suprimate.

23 O astfel de interpretare este de asemenea conformă cu originea și economia noului cadru de reglementare.

24 În ceea ce privește originea acestui cadru, este cert că în Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului din 12 iulie 2000 cu privire la un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice [COM(2000) 393 final] nu era prevăzută nicio dispoziție tranzitorie expresă.

25 Avizul Comitetului Economic și Social din 24 ianuarie 2001 referitor la „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații din 12 iulie 2000” (JO C 123, p. 56) menționează, la punctul 4.4, necesitatea „de a preciza în mod clar că legislația existentă trebuie să se aplice numai în așteptarea concluziei primei analize cu privire la piețe, efectuată în conformitate cu noua directivă”.

26 Respectiva propunere a fost reluată în cadrul Poziției comune (CE) nr. 38/2001 a Consiliului din 17 septembrie 2001 în vederea adoptării Directivei Parlamentului European și a Consiliului cu privire la un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (Directiva-cadru) (JO C 337, p. 34), din care rezultă că preocuparea Consiliului a fost aceea de a asigura claritatea juridică și de a ține seama mai mult de diversitatea situațiilor naționale.

27 Rezultă că, în mod evident, legiuitorul comunitar nu a intenționat să restrângă categoriile de obligații prevăzute la articolul 27 primul paragraf din Directiva-cadru.

28 În ceea ce privește economia noului cadru de reglementare, trebuie constatat, în primul rând, că obligațiile impuse unei întreprinderi care ocupă o poziție dominantă pe o anumită piață erau prevăzute în vechiul cadru de reglementare de textele înseși, în timp ce, potrivit noului cadru de reglementare, autoritățile naționale de reglementare sunt cele competente pentru definirea pieței relevante și pentru aplicarea instrumentelor de reglementare la nivelul acestora. În același fel, aceste autorități intervin în cadrul analizei de piață și desemnează întreprinderile care dețin putere pe respectiva piață.

29 În al doilea rând, printre obligațiile aplicabile anterior intrării în vigoare a acestei directive și pe care statele membre le mențin, articolul 7 din Directiva privind accesul menționează, pe de o parte, articolul 4 din Directiva 97/33, care creează obligații pentru operatori în mod direct, precum și, pe de altă parte, articolele 6-8, 11, 12 și 14 din această din urmă directivă, articolul 16 din Directiva 98/10, precum și articolele 7 și 8 din Directiva 92/44, care deleagă statelor membre punerea în aplicare a dispozițiilor menționate anterior, aceasta fiind la rândul său asigurată fie de autoritățile statale, fie de autoritățile naționale de reglementare.

30 În al treilea și ultimul rând, trebuie subliniat că, potrivit considerentului (28) al Directivei privind serviciul universal, se consideră necesar să se mențină în aplicare dispozițiile în vigoare privind serviciile de linii închiriate prevăzute de legislația comunitară cu privire la telecomunicații și în special de Directiva 92/44 până când autoritățile naționale de reglementare hotărăsc că dispozițiile în cauză nu mai sunt necesare pe piața națională, devenită suficient de competitivă.

31 Mai întâi, acest obiectiv de continuitate este în mod expres pus în aplicare prin anexa VII la Directiva privind serviciul universal, referitoare la condițiile aplicabile setului minim de linii închiriate prevăzut la articolul 18 din această directivă, precum și la articolul 16 alineatul (1) litera (c) din directiva menționată, care prevede menținerea obligațiilor referitoare la liniile închiriate, prevăzute la articolele 3, 4, 7 și 10 din Directiva 92/44, care instituie obligații în sarcina statelor membre, precum și la articolele 6 și 8 din această din urmă directivă, al cărei caracter de reglementare nu poate fi contestat.

32 Apoi, articolul 16 alineatul (1) literele (a) și (b) din Directiva privind serviciul universal prevede menținerea obligațiilor care se referă atât la tarifarea cu amănuntul menționate la articolul 17 din Directiva 98/10, cât și la selecția sau preselecția operatorilor prevăzuți de Directiva 97/33.

33 Rezultă din cele precedente că obligațiile menționate mai sus privesc atât acte individuale, cât și măsuri de reglementare aplicate de o autoritate a cărei desemnare depinde de organizarea constituțională proprie fiecărui stat membru.

34 În sfârșit, această interpretare este confirmată de examinarea finalității dispozițiilor în cauză.

35 Într-adevăr, considerentul (12) și articolul 7 din Directiva privind accesul prevăd necesitatea de a evita un vid juridic între vechiul și noul cadru de reglementare. În acest scop, se prevede menținerea tuturor obligațiilor existente, oricare ar fi temeiul lor.

36 În continuare, printr-o trimitere expresă la articolul 7 din Directiva privind accesul și la articolul 16 din Directiva privind serviciul universal, articolul 27 din Directiva-cadru a avut în vedere cu siguranță aceeași finalitate, respectiv asigurarea unei continuități între vechiul și noul cadru de reglementare, oricare ar fi natura și temeiul obligațiilor impuse operatorilor.

Cu privire la articolul 25 alineatul (1) din TKG 1996

37 Articolul 25 alineatul (1) din TKG 1996 supunea unei autorizări prealabile tarifele pe care întreprinderile care dețineau o poziție dominantă pe piața vizată le aplicau consumatorilor finali pentru prestarea de telefonie vocală, în temeiul articolelor 24 și 27-31 din aceeași lege.

38 Articolul 17 din Directiva 98/10, menținut expres în vigoare prin articolul 16 alineatul (1) litera (a) din Directiva privind serviciul universal, menționat la articolul 27 din Directiva-cadru, definește, la alineatul (1), rolul autorităților naționale de reglementare, precum și obligația titularilor de licență care beneficiază de o poziție dominantă pe piață de a se conforma dispozițiilor pe care le prevede. Alineatul (2) al acestui articol 17 prevede că tarifele de utilizare a rețelei publice de telefonie fixă și a serviciilor publice de telefonie fixă trebuie să respecte principiile fundamentale de orientare în funcție de costuri.

39 Conform articolului 24 din TKG 1996, tarifele trebuie să fie stabilite în funcție de costurile legate de furnizarea eficientă a prestațiilor și să îndeplinească cerințele prevăzute la alineatul (2) al acestui articol, care prevede în special că tarifele nu pot conține diferențe suplimentare care s-ar impune doar pentru că un operator ar avea o poziție dominantă pe piața de telecomunicații vizată.

40 Prin urmare, se poate considera că o dispoziție precum articolul 25 din TKG 1996, care conține o obligație generală de a obține o autorizație și care face în paralel trimitere la principiul orientării în funcție de costuri, prevăzut într-o dispoziție precum articolul 24 din această lege, pune în aplicare articolul 17 din Directiva 98/10.

41 Rezultă din cele precedente că o obligație precum cea prevăzută la articolul 25 din TKG 1996 reprezintă o obligație în sensul articolului 16 alineatul (1) litera (a) din Directiva privind serviciul universal și trebuie, în consecință, să fie menținută cu titlu provizoriu.

42 Este adevărat că Deutsche Telekom arată că autoritatea națională de reglementare ar putea astfel, abținându-se să analizeze piața relevantă, să întârzie punerea în aplicare a noilor norme comunitare. Cu toate acestea, în acest caz, revine autorităților naționale și, eventual, instanțelor competente obligația de a acționa în consecință, iar Comisiei obligația de a-și exercita prerogativele pentru a asigura deplina aplicare a dreptului comunitar.

43 Ținând seama de considerațiile precedente, este necesar să se răspundă la prima întrebare adresată că articolul 27 primul paragraf din Directiva-cadru și articolul 16 alineatul (1) litera (a) din Directiva privind serviciul universal trebuie interpretate în

sensul că trebuie să fie menținute în vigoare cu titlu provizoriu o obligație legală de a obține o autorizație privind tarifele prestațiilor de servicii de telefonie vocală cu amănuntul efectuate de întreprinderi care dețin o poziție dominantă pe această piață, cum este cea menționată la articolul 25 din TKG 1996, prevăzută de dreptul intern anterior noului cadru de reglementare, precum și actele administrative prin care se constată o asemenea obligație.

44 Având în vedere răspunsul dat la prima întrebare, nu este necesar să se răspundă la a doua întrebare adresată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

45 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

Articolul 27 primul paragraf din Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (Directivă-cadru) și articolul 16 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2002/22/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind serviciul universal și drepturile

utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile electronice de comunicații (Directiva privind serviciul universal) trebuie interpretate în sensul că trebuie să fie menținute în vigoare cu titlu provizoriu o obligație legală de a obține o autorizație privind tarifele prestațiilor de servicii de telefonie vocală cu amănuntul efectuate de întreprinderi care dețin o poziție dominantă pe această piață, cum este cea menționată la articolul 25 din Legea privind telecomunicațiile (Telekommunikationsgesetz) din 25 iulie 1996, prevăzută de dreptul intern anterior cadrului de reglementare care rezultă din directivele menționate, precum și actele administrative prin care se constată o asemenea obligație.

Semnături